

PRIPOVJEDNI PROSTOR - PROSTOR SJEĆANJA

SAŽETAK

Pod pojmom prostora autorica podrazumijeva zemljopisne (fizikalne) i mentalne prostore (značenjski prostori i prostori sjećanja). S aspekta semiotike kulture, na kategoriji se prostora uočavaju sve tri dimenzije semioze: 1) sintaktička - ulančavanje fizikalnih prostora i njihovih veza s mentalnim prostorima; 2) semantička - pridavanje značenja fizikalnim i mentalnim prostorima; 3) pragmatička - vrednovanje fizikalnih i mentalnih prostora. Sjećanje i pripovijedanje predstavljaju one perceptivne i kognitivne akte koji obuhvaćaju i konkretiziraju spomenute tri dimenzije semioze. Štoviše, sjećanje se nadaje kao strategija preživljavanja neke kulture.

Kulturno-semiotički aspekt romanesknoga pripovjednog prostora, kao i značaj kategorije prostora sjećanja (Erinnerungsraum) autorica propituje na primjeru romana Ive Andrića *Na Drini ćuprija*. U tome se romanu prepleće realističko (povijesno) i ornamentalno (Šklovskij) pripovijedanje, odnosno sintagmatsko, kvazihorizontalno (povijesno vrijeme od četiri stoljeća) s ciklično-paradigmat-skim strukturiranjem karakterističnim za mit. U Andrićev mitoidni romaneskni svijet uvlači se i usmena tradicija, kojom autor oblikuje adekvate "legende čovječanstva" spomenutih u njegovu programatskom eseju *Razgovor s Gojom* (1935). Autorica i na tematsko-motivskoj (motivi "most" i "ljudi u Višegradu") i leksičkoj razini pokazuje značenje kategorija Sjećanja i Pripovijedanja. Semantički se kompleks Sjećanje - Zaborav - Pripovijedanje otkriva kao značajno obilježje ukupne strukture Andrićeva djela.